

Wilno, 8.IX. 1919.

1439/J2.

Mój Drogi,

Przed chwilą mówił mi ob. Janek, że Niedziałkowski po powrocie z Warszawy zapowiada, na podstawie dyrektyw od Osmałowskiego, zupełną zmianę kursu w stosunku do Litwinów. Podobno Osmałowski twierdzi, że stracił wiarę w możliwość utrzymania Litwy historycznej i przechylił się ostatecznie do koncepcji podziałowej. Niedziałkowski zapowiada represje w stosunku do Litwinów, jak zamykanie ich szkół, komitetów i t.p. Ponieważ rzeczy te stoją w zasadniczej sprzeczności z instrukcjami, jakie od Ciebie otrzymałem, przeto robię alarm, który jednak bez Twojej rozmowy z Osmałowskim nie będzie skutecznym.

Druga sprawa, to pomysł Osmałowskiego założenia w Wilnie wielkiego dziennika, do którego zaangażowano na redaktora p. Czesława Jankowskiego, a ten ma wziąć do pomocy Benadykta Hertza. Uważam, że drugie pismo pół- czy całkiem urzędowe, obok Naszego Kraju, jest najzupełniej zbyteczne, a pozostawione bez naszej kontroli pod kierunkiem ludzi, jakich w większości dobiera sobie Osmałowski, byłoby złem i szkodliwym.

Z terenów litewskich coraz to nowe wiadomości o aresztowaniach i prześladowaniach ludności polskiej. Jutro będę miał obfity materiał z protokołami do ogłoszenia w prasie i do robienia alarmów w rozmowach z anglikami. Różnych ludzi przyjeżdżających ze skargami nasyłam Mockettowi. Dziś pojechał on do Szyrwint, skąd alarmują o aresztowaniach i p.p. awanturach. Najgorsze, że nie mam

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

98

119

i nie mogę wywojować z Warszawy oficera mówiącego po angielsku, a tu teraz właśnie trzeba im wiele rzeczy kłaść do głowy.

Wszystkie posiadane dotąd przez nas szczegóły wziął Radziwiłł, by ustnie zaraportować. Wasilewski prosi o dodanie, że Herbaczewski napisał do Slezewicza, iż chce do niego pojechać na rozmowę. Otóż tutejsi wileńscy Litwini wiele sobie z tej rozmowy obiecują.

Mojem zdaniem od strony litewsko-niemieckiej gromadzą się chmury i coraz wyraźniej widzi się, że chmury te my będziemy musieli rozbijać.

Na miejsce połamanych aeroplanów nie otrzymałem dotąd żadnych innych i kwestja łączności z Łotwą bardzo szwankuje.

Artykuł, którego żądałeś, został napisany przez Wasilewskiego według Twoich instrukcji i będzie w najbliższym numerze Naszego Kraju.

To Wszystko.

Sędziemu niemieckiemu

H. Łojewski

WACELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 1439/92 dnia 10/IX 1919 r.

załącz. Wydział